

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра державно-правових та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА: АСПЕКТИ НОВЕЛІЗАЦІЇ”

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (доктор філософії)

галузь знань

08 Право

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: (спеціалізація):

081 Право

(код і назва спеціальності (або спеціалізації))

освітня програма

«Право»

(назва освітньої програми)

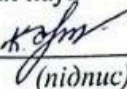
форма навчання

денна

(денна / заочна)

Київ – 2025 рік

РОЗРОБНИК си­ла­бу­су кан­ди­дат юри­дич­них наук, до­цент, до­цент ка­фе­дри
державно-правових і гуманітарних наук

(підпис) Кіра ГОРЕЛКІНА

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри державно-правових і гуманітарних наук

Протокол № 2 від 04.09.2025

Завідувач кафедри

(підпис) Зореслава ЗАХОЖАЙ

Гарант освітньо-наукової програми

доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук

(підпис) Катерина БОРТНЯК

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Сучасний розвиток кримінального права: аспекти новелізації, ВК 13.
2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2 рік, 3 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	Денна форма навчання 4 кредити, загальна кількість годин 120 (лекцій 16 год, семінарських занять 16 год., самостійна робота 88 год.)
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6. Інформація про консультації	За графіком проведення консультацій викладачами кафедри
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Горелкіна Кіра Георгіївна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри державно-правових і гуманітарних наук
9. Контактна інформація викладача	horelkina.kira@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	https://tnu.edu.ua/
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Навчальна дисципліна “Сучасний розвиток кримінального права: аспекти новелізації” розрахована на вивчення найбільш актуальних проблем та аспектів новелізації кримінального права України. Дана дисципліна має своїм завданням поглиблення і розширення знань здобувачів по найбільш актуальним проблемам застосування кримінального законодавства як по Загальній, так і по Особливій частинах кримінального права. Вивчення даної дисципліни має за мету формування глибоких теоретичних і практичних знань щодо використання їх у подальшій професійній діяльності. Слід зазначити, що коло найбільш актуальних проблем та новел кримінального права України не залишається постійним і у подальшому може визначатися різноманітними чинниками.

<p>Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни</p>	<p><i>Метою</i> навчальної дисципліни “Сучасний розвиток кримінального права: аспекти новелізації” полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетентності для забезпечення ефективного управління в сфері кримінальної юстиції з урахуванням останніх досягнень правової науки та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з глибокими теоретичними і практичними знаннями щодо кваліфікації злочинів, здійснення розслідування і правосуддя у кримінальних провадженнях та сучасних тенденцій розвитку кримінального права України.</p> <p><i>Завдання навчальної дисципліни</i> дисципліни передбачає забезпечення формування у слухачів знань кримінального законодавства України, а також здатність аналізувати проблемні положення кримінального права для здійснення ефективного нормотворчого процесу і управління в сфері кримінальної юстиції.</p>
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>Очний, змішаний, дистанційний</p>

Тема 1. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права.

Сформувати цілісне уявлення про поняття та види джерел кримінального права. Основні підходи до визначення джерел кримінального права України, їх значення для правозастосування. Кримінальний кодекс України як основне джерело кримінального права. Кримінально-правове значення Конституції України. Розуміти зв'язок кримінального права із конституційним. Міжнародні нормативно-правові акти як джерело кримінального права України. Зв'язок кримінального права з іншими галузями права України. Бланкетні диспозиції і їх значення для застосування кримінально-правових норм.

Тема 2. Проблеми тлумачення кримінального закону

Знати права основні підходи до визначення тлумачення кримінально-правових норм. Об'єкт і предмет тлумачення. Мета тлумачення кримінально-правових норм. З'ясування та роз'яснення як основні аспекти тлумачення норм кримінального законодавства. Принципи тлумачення. Способи тлумачення (лінгвістичний, спеціально-юридичний, системний, логічний, історичний, функціональний, цільовий). Види тлумачення.

Тема 3. Актуальні питання вчення про злочин

Застосовувати сучасні підходи до визначення поняття злочину як правової категорії : формальні, матеріальні та формально-матеріальні підходи. Характеристика ознак злочину. Категоризація злочинів: поняття, підстави, критерії та значення. Розуміти малозначність діяння в кримінальному праві. Правова природа обставин що виключають злочинність діяння.

Тема 4. Актуальні питання щодо складу злочину

Використовувати теоретичні підходи до визначення складу злочину (об'єктивні і суб'єктивні ознаки). Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні. Заходи

кримінально-правового впливу, що застосовуються до юридичних осіб за кримінальним законодавством України: правова природа та система. Правова природа казусу за кримінальним законодавством. Юридична та фактична помилка в кримінальному праві: правове значення при кваліфікації злочинів.

Тема 5. Загальні проблеми кримінально-правової кваліфікації

Розуміти значення кваліфікації злочинів та види кваліфікації злочинів. За суб'єктом здійснення (офіційна та неофіційна). За стадією здійснення (первинна, попередня, остаточна). Залежно від співставлення моменту вчинення діяння і часу проведення кваліфікації (перспективна, ретроактивна). За результатом кваліфікації (позитивна, негативна). Залежно від точності співставлення фактичних ознак складу злочину з юридичними ознаками складу злочину.

Тема 6. Поняття та види заходів кримінально-правового впливу

Розрізняти види заходів кримінально-правового впливу. Співвідношення заходів кримінально-правового впливу з іншими інститутами Загальної частини Кримінального кодексу України. Примусові заходи кримінально-правового впливу. Кримінальна відповідальність. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування. Примусові заходи виховного характеру. Покарання. Судимість. Заохочувальні заходи кримінально-правового впливу. Звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від покарання.

Тема 7. Актуальні проблеми кримінального судочинства в Україні та країнах континентальної Європи

Аналізувати проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України в контексті європейських стандартів. Проблеми кодифікації кримінального законодавства країн континентальної Європи та імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України. Проблеми імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України. Проблеми кримінального законодавства країн традиційно формалізованої романо-германської системи права та проблеми гармонізації з ним кримінального законодавства України

4. Організація самостійної роботи

4.1. Підготовка до семінарських занять.

Здобувачі вищої освіти відповідно до визначеного плану семінарських занять готують теоретичний матеріал, користуючись зазначеними джерелами літератури. Формування теоретичних навичок здійснюється шляхом виконання кейсів та обговорення їх вирішення на заняттях.

4.2. Матеріали для самоконтролю. Матеріали кейсів з умовами завдань визначаються викладачем.

4.3. Індивідуальні завдання.

Підготувати реферативні доповіді на теми:

1. Заходи кримінально-правового впливу, що застосовуються до юридичних осіб за кримінальним законодавством України: правова природа та система
2. Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України в контексті європейських стандартів
3. Юридична та фактична помилка в кримінальному праві: правове значення при кваліфікації злочинів.
4. Правова природа обставин що виключають злочинність діяння
5. Бланкетні диспозиції і їх значення для застосування кримінально-правових норм

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю:

1. Поняття та види джерел кримінального права.
2. Основні підходи до визначення джерел кримінального права України, їх значення для правозастосування.
3. Кримінальний кодекс України як основне джерело кримінального права. Кримінально-правове значення Конституції України. Зв'язок кримінального права із конституційним.
4. Міжнародні нормативно-правові акти як джерело кримінального права України.
5. Бланкетні диспозиції і їх значення для застосування кримінально-правових норм.
6. Основні підходи до визначення тлумачення кримінально-правових норм. Об'єкт і предмет тлумачення. Мета тлумачення кримінально-правових норм.
7. З'ясування та роз'яснення як основні аспекти тлумачення норм кримінального законодавства. Принципи тлумачення.
8. Способи тлумачення (лінгвістичний, спеціально-юридичний, системний, логічний, історичний, функціональний, цільовий). Види тлумачення.
9. Сучасні підходи до визначення поняття злочину як правової категорії : формальні, матеріальні та формально-матеріальні підходи.
10. Характеристика ознак злочину.
11. Категоризація злочинів: поняття, підстави, критерії та значення.
12. Малозначність діяння в кримінальному праві.
13. Правова природа обставин що виключають злочинність діяння.
14. Теоретичні підходи до визначення складу злочину (об'єктивні і суб'єктивні ознаки).
15. Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні.
16. Заходи кримінально-правового впливу, що застосовуються до юридичних осіб за кримінальним законодавством України: правова природа та система.
17. Правова природа казусу за кримінальним законодавством.
18. Юридична та фактична помилка в кримінальному праві: правове значення при кваліфікації злочинів.
19. Значення кваліфікації злочинів та види кваліфікації злочинів.
20. Види заходів кримінально-правового впливу.
21. Співвідношення заходів кримінально-правового впливу з іншими інститутами Загальної частини Кримінального кодексу України.
22. Примусові заходи кримінально-правового впливу. Кримінальна відповідальність.
23. Заохочувальні заходи кримінально-правового впливу.
24. Звільнення від кримінальної відповідальності.
25. Звільнення від покарання.
26. Аналіз проблем реформування кримінально-процесуального законодавства України в контексті європейських стандартів.
27. Проблеми кодифікації кримінального законодавства країн континентальної Європи та імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України.
28. Проблеми імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України.
29. Проблеми кримінального законодавства країн традиційно формалізованої романо-германської системи права та проблеми гармонізації з ним кримінального законодавства України.

5. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо).

6. Політика дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка поштової скриньки та відвідування курсу навчальної дисципліни у Google Classroom. Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Сучасний розвиток кримінального права: аспекти новелізації, розміщеним на платформі Google for Education. Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

Політика щодо перескладання

Після здійснення вибору даної дисципліни, вона стає обов'язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин.

Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з підсумковим оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у порядку, встановленому положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю з екзамену чи заліку ТНУ ім. В.І. Вернадського.

Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення дисципліни та перед початком сесії здобувачеві вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронну анкету (Google Forms), яку буде надіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою

навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни

7. Система та критерії оцінювання

Принципи оцінювання результатів навчання:

- об'єктивність;
- систематичність і системність;
- плановість;
- відкритість, прозорість;
- доступність і зрозумілість.

8. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Таблиця 1

Види навчальної діяльності	Кількість занять / робіт	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	8	40
Поточний контроль (тести, короткі письмові завдання, аналіз кейсів, участь у дискусіях)	протягом курсу	10
Презентація / доповідь за темою дослідження	1	10
Індивідуальне наукове завдання (аналітична робота, есе, дослідницький проєкт)	1	40
Разом		100

Оцінювання роботи на семінарських заняттях (табл.2)

Таблиця 2

Семінарські заняття	1	2	3	4	5	6	7	8
Максимальні бали	5	5	5	5	5	5	5	5
Мінімальні бали	2	2	2	2	2	2	2	2

Критерії оцінювання роботи на семінарі (Табл.3)

Таблиця 3

Критерій	Бали
Активна участь у дискусії, аргументовані відповіді	1
Аналіз наукових джерел та нормативно-правових актів	1
Виконання практичного або аналітичного завдання	2
Обґрунтованість висновків, науковий рівень відповіді	1
Разом за одне заняття	5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінне виконання
80-89	зараховано	B	вище середнього рівня
75-79	зараховано	C	загалом хороша робота
66-74	зараховано	D	непогано
60-65	зараховано	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	не зараховано	FX	необхідне перескладання
0-29	не зараховано	F	необхідне повторне вивчення курсу

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [В. Я. Тацій, В. І. Борисов та ін.] ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. 6-те вид. Харків : Право, 2022. 584 с.
2. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / [О. В. Попович, Л. В. Томаш та ін.]. Чернівці : Чернівецький юридичний інститут НУ «ОЮА», 2022. 450 с.
3. Кримінальне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. М. Волуйко, С. М. Беньковський та ін.] ; за заг. ред. О. М. Волуйка. Київ : Київський інститут Національної гвардії України, 2023. 270 с.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. (зі змінами та доповненнями станом на 2025 рік). *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / за ред. М. І.

Додаткова література

6. Горелова В. Ю., Горелкіна К. Г. Корупція в кримінальному процесі: деформація правосуддя та шляхи відновлення довіри. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2025. Т. 36 (75).
7. Горелкіна К. Г. Дотримання прав і свобод людини при примусовому відбиранні біологічних зразків. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 1 (15). С. 133–140.
8. Луценко Ю. В. Політика держави у сфері боротьби зі злочинністю в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. Т. 35 (74), № 4. С. 86–93. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.4/15>.
9. Луценко Ю. В. Проблеми протидії злочинності в сучасних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2025. Т. 36 (75), № 4. С. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.4/19>.
10. Луценко Ю. В. Протидія злочинності у світлі міжнародного правопорядку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. Т. 34 (73), № 5. С. 60–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.5/11>.
11. Луценко Ю. В. Протидія організованій злочинності: національний та іноземний досвід. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. Т. 35 (74), № 2. С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.2/12>.
12. Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Протидія злочинності в умовах воєнного стану: теоретико-правові проблеми. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 3(44). С. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2022.16>.
13. Луценко Ю. В., Полторацький О. Б. Протидія злочинності в контексті світової безпекової політики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 215–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/89>.
14. Луценко Ю. В., Тарасюк А. В., Горелкіна К. Г. Актуальні питання удосконалення окремих положень кримінального та кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 388–391. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/93>.
15. Олійник В. О. Судова влада як гарант демократії: сучасні виклики реформування системи правосуддя в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. Спецвип. № 4. С. 37–42. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-4-37-42>.
16. Bondar V., Gorelkina K., Kryvda L., Nazaruk O., Matiushkova T. P. The use of special knowledge in the investigation of violent crimes. *Cuestiones Políticas*. 2023. Vol. 41, № 76. P. 241–258. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4176.15>.
17. Gorelkina K., Pyliavets R., Biliuha A., Aliiev R., Bondar V. Combating the financing of terrorism in the conditions of military aggression on the territory of Ukraine. *Cuestiones Políticas*. 2023. Vol. 41, № 79. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4179.33>.
18. Lutsenko Yuriy V., Kharytonov Sergiy O. Countering Organized Crime in the European Context. *Theory and practice of jurisprudence*. 2024. № 1 (25). P. 141–152. DOI: [https://doi.org/10.21564/2225-6555.2024.1\(25\).301243](https://doi.org/10.21564/2225-6555.2024.1(25).301243).
19. Maistrenko M., Gorelkina K., Buzhdyhanchuk Y. International and national mechanisms for the protection of the rights of victims of armed conflict in eastern Ukraine. *Novum Jus*. 2021. Vol. 15, spec. ed. P. 17–41. DOI: <https://doi.org/10.14718/NovumJus.2021.15.E.2>.

20. Makarov M., Gorelkina K., Ierusalymov I. The Institution Of Appeal As A Guarantee Of Compliance With The Rights Of The Person In The Criminal Process. *Baltic Journal of Law & Politics*. 2023. Vol. 16, № 3. P. 493–505. DOI: <https://doi.org/10.2478/bjlp-2023-0000036>.

Інформаційні ресурси:

1. Національне агентство з питань запобігання корупції <https://nazk.gov.ua/uk/>
2. Національне антикорупційне бюро України <https://nabu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал «Судова влада України» <http://www.court.gov.ua>
4. Офіційний сайт Верховного Суду <http://www.scourt.gov.ua>
5. Офіційний сайт Верховної Ради України. <http://www.rada.gov.ua>
6. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України <http://www.gp.gov.ua>
7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
8. Офіційний сайт Президента України <http://www.president.gov.ua>
9. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України: <https://www.kmu.gov.ua>
10. Офіційний вебсайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua>
11. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
12. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>